

Stop fałszywym, negatywnym narracjom o osobach migranckich i uchodźczych! – nasz apel do władz publicznych i polityków

Inicjatywa „Nasz Rzecznik” i Sieć Mapuj Pomoc

NASZ
RZECZNIK

mapuj·
pomoc

Dokładnie 14 lat temu motywowany skrajnie nacjonalistyczną i antyimigrancką ideologią Anders Breivik zamordował na norweskiej wyspie Utøya 77 osób, w większości dzieci i młodzież. W swoim „manifestie” odwoływał się do wizji „etnicznie czystej” Europy – koncepcji, która dziś znów powraca w przestrzeni publicznej, podsycana przez aktorów dezinformacji i populistyczne środowiska.

Upamiętniając ofiary tej tragedii, chcemy dziś przypomnieć, do czego może prowadzić mowa nienawiści i fałszywe narracje skierowane przeciwko grupom mniejszościowym, w tym osobom uchodźczym i migranckim.

W przededniu tragicznej rocznicy wraz z Siecią Mapuj Pomoc i innymi organizacjami społecznymi skierowaliśmy do Premiera i władz publicznych apel o odpowiedzialny język, który nie będzie nakręcał spirali nienawiści. Sprzeciw wobec fałszywych narracji, które uderzają w osoby z doświadczeniem migracyjnym, mniejszości etniczne i osoby innych narodowości, wyraziło z nami 567 organizacji i osób, które podpisały się pod listem.

Publikujemy jego treść:

Warszawa, dnia 21.07.2025 r.

Szanowny Panie Premierze,

w związku z nasilającymi się aktami agresji i przemocy na tle narodowościowym, my, niżej podpisane organizacje pozarządowe działające w Polsce na rzecz praw człowieka, integracji i przeciwdziałania dyskryminacji, zwracamy się z **apelem o odpowiedzialny język używany w publicznym dyskursie związanym z kwestiami migracji, integracji i uchodźstwa**. Sprzeciwiamy się narracjom przedstawiającym osoby z doświadczeniem migracji i uchodźstwa jako zagrożenie, przed którym należy chronić obywateli i obywatelki Polski.

Obserwujemy narastające zjawisko coraz agresywniejszej ksenofobii i dezinformacji związanej z kreowaniem negatywnej wizji osób migranckich i uchodźczych w Polsce. Dochodzi do werbalnych ataków za używanie języka ukraińskiego czy rosyjskiego („w Polsce mówi się po polsku”).

Ukrainki boleśnie odczuwają skutki dezinformacji wymierzonej w kobiety (*gender-based disinformation*), np. stereotypy „*Ukrainki przyjechały szukać męża*”, czy obraźliwe komentarze pod adresem lekarek – obywaterek Ukrainy. W przestrzeni publicznej krążą fałszywe narracje, jakoby cudzoziemcy „*zabierali Polakom pracę, mieszkania i świadczenia socjalne*”.

Według potwierdzonych informacji **78% osób z Ukrainy przebywających w Polsce pracuje** lub szuka zatrudnienia. Spada odsetek uchodźców pobierających polskie świadczenia społeczne, **wzrasta zaś PKB**, wygenerowane przez osoby uchodźcze z Ukrainy (2,7% w 2024 roku).

Fałszywe narracje – rozpowszechniane w internecie, szkołach, miejscach pracy oraz – nie tylko **agresywnie kształtują debatę**, lecz stanowią formę przemocy i **mogą prowadzić do realnych ataków**. Mechanizm stygmatyzacji dotyka w szczególności kobiety i dzieci, które stanowią największą grupę obywateli Ukrainy uciekających przed wojną.

W przededniu kolejnej rocznicy zamachu terrorystycznego na norweskiej wyspie Utoya przypominamy, do czego może prowadzić tolerowanie mowy nienawiści. Sprawca ataku, Anders Breivik, odwoływał się do wizji „etnicznie czystego” państwa – narracji, którą dziś w Europie podsycają m.in. aktorzy dezinformacji związani z Federacją Rosyjską.

Antyimigranckie “patrole obywatelskie” na polskich granicach, “historyczne” posiedzenie Zespołu Parlamentarnego Ruch Obrony Granic, na którym z honorami przyjęto nacjonalistę Roberta Bąkiewicza skazanego za stosowanie przemocy, znieważenie miejsca pamięci w Jedwabnem, coraz śmielsze antysemitckie ekscesy Grzegorza Brauna, to jaskrawe i groźne w skutkach przykłady ksenofobicznych, rasistowskich działań, obliczonych na zdobycie łatwej popularności i zabicie politycznego kapitału. **Tolerowanie mowy nienawiści i stygmatyzujący język wobec osób innych narodowości uderza w polską rację stanu i zagraża bezpieczeństwu nas wszystkich.**

Z dużą satysfakcją przyjęlibyśmy propozycję ze strony Pana Premiera **zainicjowania otwartej debaty na temat ryzyka dezinformacji oraz języka kreującego bezpieczniejszą rzeczywistość**. W gronie organizacji społecznych **zidentyfikowaliśmy niezbędne do wdrożenia działania**, które pozwoliłyby budować społeczną odporność na dezinformację i zapewnić bezpieczeństwo wszystkim osobom mieszkającym w Polsce w obliczu trwającej wojny informacyjnej.

Naszym zdaniem konieczne jest:

1. Jednoznaczne **potępienie dehumanizującego języka** oraz fałszywych narracji o migrantach; systematyczne prostowanie nieprawdziwych informacji na poziomie rządu, a także posługiwanie się przez członków rządu nie stygmatyzującym językiem, z poszanowaniem praw człowieka.
2. **Powołanie Międzyresortowej Grupy ds. Przeciwdziałania Dezinformacji** wymierzonej w osoby z doświadczeniem migracji i uchodźstwa (z udziałem osób z doświadczeniem uchodźstwa, przedstawicieli/ek NGO i środowisk naukowych), której zadaniem będzie analiza bieżącej sytuacji w kontekście mowy nienawiści, przedstawienie rekomendacji dla ministerstw i wypracowanie skutecznych procedur reagowania na dezinformację. Dobrym rozwiązaniem byłoby skorzystanie z wiedzy i potencjału takiego gremium, aby zaproponować przekrojową politykę przeciwdziałania dezinformacji, którą będzie można wdrożyć międzysektorowo.
3. Zaprojektowanie i wzmocnienie istniejących już **lokalnych polityk antydyskryminacyjnych** (szczególnie w samorządach i instytucjach publicznych), z możliwością anonimowego zgłaszania incydentów.
4. Konsekwentne wdrażanie przez Ministerstwo Edukacji Narodowej sprawdzonych rozwiązań na rzecz **budowania przyjaznego, wielokulturowego środowiska szkolnego**:
 - o – **wprowadzenie edukacji antyprzemocowej i antydyskryminacyjnej** do programu nauczania. Wzorem Norwegii należy uczyć w szkołach krytycznej analizy informacji i rozpoznawania dezinformacji jako ważnego fundamentu bezpieczeństwa kraju i ochrony społeczeństwa przed skutkami wojny informacyjnej. Treści te powinny zostać włączone w podstawę programową, a nie pozostać jedynie zajęciami dodatkowymi.
 - o – efektywne **procedury reagowania na przemoc obejmujące wdrożenie systemu anonimowego zgłaszania** hejtu oraz wsparcie psychologiczne dla uczniów i uczennic dotkniętych przemocą i mową nienawiści.
5. **Ogólnopolska kampania edukacyjna przeciw dezinformacji** budująca odporność społeczeństwa na manipulacje poprzez umiejętność rozpoznawania fałszywych treści. Kampania będzie podnosić kompetencje cyfrowe oraz znajomość zasad bezpieczeństwa online.
6. Włączenie osób z doświadczeniem migracji i uchodźstwa w proces decyzyjny, jako **pełnoprawnych członków społeczeństwa**: konsultacje publiczne, jako ciała doradcze przy ministerstwach, programy rzecznicze dla młodzieży.

Deklarujemy pełną gotowość do otwartego dialogu z rządem, parlamentem i samorządami, aby wspólnie wypracować dobre praktyki w publicznej debacie o migracji i zadbać o język, który nikogo nie stygmatyzuje i nie wyklucza. W dialog ten muszą być zaangażowane osoby, których temat dotyczy bezpośrednio. Tylko tak zapewnimy **politykę opartą na faktach, szacunku i wspólnej odpowiedzialności**.

Wierzimy, że poszanowanie godności każdej osoby – zarówno obywateli Polski, jak i osób z doświadczeniem migracyjnym – stanowi fundament bezpiecznego, solidarnego społeczeństwa.

Z wyrazami szacunku,

w imieniu środowiska organizacji pozarządowych działających na rzecz praw człowieka i integracji

1. Fundacja To Proste
2. Stowarzyszenie HAKOACH
3. Centrum Integracji Cudzoziemców – Katowice oraz BielskoBiała
4. Inicjatywna Grupa Grono w Jeleniej Górze
5. Fundacja HumanDoc

6. Stowarzyszenie Laboratorium Działań dla Pokoju
7. Fundacja „Ukraiński Dom” (Warszawa)
8. Inicjatywa „Nasz Rzecznik”
9. Fundacja Jesuit Refugee Service Poland
10. Fundacja Inicjatywa Dom Otwarty
11. Fundacja Ocalenie
12. Fundacja Q
13. Feminoteka
14. Centrum Rozwoju Inicjatyw Społecznych CRIS
15. Obywatele RP
16. Konsorcjum Migracyjne
17. Fundacja Kobiety Wędrowne
18. Stowarzyszenie Nomada
19. Stowarzyszenie Patchwork
20. Fundacja Koper Pomaga Copernicus Group
21. Fundacja Koper Pomaga
22. Polska Akcja Humanitarna
23. Fundacja Kuchnia Konfliktu
24. MSF – Lekarze Bez Granic
25. Fundacja Migrant Info Point
26. Fundacja Równość.org.pl
27. Fundacja centrum integracji kobiet Nejmovirna PL
28. Fundacja Polskie Forum Migracyjne
29. Inicjatywa obywatelska „Chcemy całego życia!”
30. Krytyka Polityczna
31. Stowarzyszenie „NIGDY WIĘCEJ”
32. Fundacja dla Wolności
33. Stowarzyszenie Podróżnych Ugościć
34. Towarzystwo Inicjatyw Twórczych ę
35. Stowarzyszenie Egala
36. Green REV Institute
37. Stowarzyszenie Tandem
38. Fundacja No Border i Urszula Glensk
39. Fundacja DobroŁączy
40. Amnesty International Polska
41. Rybnicka Rada Kobiet
42. Komitet Obrony Demokracji
43. RadioWolnaPL
44. Otwarta Rzeczpospolita – Stowarzyszenie przeciw Antysemityzmowi i Ksenofobii
45. Stowarzyszenie Międzynarodowej Polityki Edukacyjnej
46. Stowarzyszenie Demokratyczna RP
47. Fundacja Asymetriści
48. Obywatelski Toruń
49. Fundacja AB Show
50. Fundacja SonderTime
51. Muzeum Polin
52. FUNDACJA A&A RAINBOW HEARTS AROUND THE WORLD
53. Fundacja Wymiany Kulturowej toTU toTAM
54. Fundacja Otwarty Dialog
55. Szymon Malik Legalization Alliance
56. Fundacja Leszno dla Ukrainy
57. Wyżyny PRESS
58. Ogólnopolska Grupa Inicjatywna Asystentów Międzykulturowych “amTime”
59. Akcja Demokracja

60. Stowarzyszenie Wspierające Inicjatywę „Nasz Rzecznik”
61. Fundacja Imago
62. Fundacja Dla Gigantów
63. Klub Świadomej Młodzieży Fundacji Autism Team
64. Fundacja AutismTeam
65. Fundacja „Dom tam gdzie Ty”
66. Fundacja Musszelka
67. Fundacja Mili Ludzie
68. Fundacja Autonomia
69. Klub Inteligencji Katolickiej
70. Port Nadziei Kraków
71. Stowarzyszenie Węgałty
72. Fundacja Ośrodek Badań nad Migracjami
73. Voice of free Russia Warsaw
74. Fundacja dla Polski
75. Kongres Ruchów Miejskich
76. Instytut Zdrowia i Demokracji
77. Fundacja Floating EKA
78. STOWARZYSZENIE INICJATYWA OBYWATELSKA PRO CIVIUM
79. Fundacja Leny Grochowskiej
80. Local Girls Movement
81. Fundacja W Stronę Dialogu
82. Fundacja SKOVORODA
83. Fundacja Widzialne
84. Fundacja „International Rescue Committee” Polska
85. Łódzkie Dziewuchy Dziewuchom
86. Fundacja Emic
87. Fundacja Ukraina
88. Fundacja Juniper.

„Stop fałszywym, negatywnym narracjom o osobach migranckich i uchodźczych! – nasz apel do władz publicznych i polityków”. NaszRzecznik.pl, 21.07.2025.

<https://naszrzecznik.pl/stop-falszywym-negatywnym-narracjom-o-osobach-migranckich-i-uchodzacych-nasz-apel-do-wladz-publicznych-i-politykow>